

Prunus avium E – sötkörsbär/fågelbär E

Högvuxet, med svarta, gula eller röda körsbär och med bred användning

KORT VÄXTBESKRIVNING

- Växtnamn: Prunus avium E - sötkörsbär E (fågelbär)
Härdighet: Zon 1-4(5)
Växtsätt: Snabbväxande medelstort – stort träd. I ungdomen smalt upprättväxande, senare mer bredvuxen. Höjd 15-20 m.
Blomning: Vita blommor i maj i samband med lövsprickning
Bär: Körsbär i juli i varierande färg från blekgul till svartröd
Blad/grenar: Blek orangeröd höstfärg, vackert rödbrun glänsande stam
Växtplats: Sol-halvskugga. Trivs i lätt och genomsläpplig jord och soligt läge. Undvik kompakt, dåligt dränerad jord.
E-merit: Härdig. God tillväxt. Kontinuerlig svensk frökälla.
Ursprung: Frökällor utvalda av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, Ultuna. Ingående frökällor: fk Ultuna, fk Lugnås

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund/ursprung

Vid förökning av fågelbär används inom E-systemet två olika frökällor som säljs under den gemensamma beteckningen *Prunus avium* E. Dessa är FK ULTUNA och FK LUGNÅS. De är utvalda av Projekt Svenska Frökällor, SLU/Ultuna för att de ger härdig och välväxt avkomma. FK ULTUNA härstammar från ett parkbestånd i Ultuna som är planterat i mitten av 1970-talet. FK LUGNÅS kommer från ett naturbestånd i Västergötland.

Det finns även en E-märkt frökälla som heter FK SVEA. Denna beskrivs separat.

Beskrivning

Fågelbär är en starkväxande art med vacker stam och underbar vårbloomning. I Sverige är fågelbär vildväxande från Skåne upp till Värmland, södra Dalarna och Uppland. Växtsättet kan variera mycket mellan olika individer. Många fågelbärsträd är stora och kraftfulla med breda kronor. Andra är högkroniga, grovstammiga timmerträd. Träden har en rak, genomgående stam och kransställda horisontella grenvåningar på relativt stora avstånd.

Barken är glänsande orangebrun till mörkbrun. På de ljusbruna skotten sitter strödda, bruna, tillspetsat äggformade knoppar. Blomknopparna är rundare och sitter i samlingar, antingen vid basen på årsskotten eller på sporrformade kortskott på äldre grenar.

Fågelbärets blad är 6-15 cm långa och 4-6 cm breda. De har ojämn översida och är spetsigt ovala. Kanten är grovt och oregelbundet sågad. På hösten färgas bladen blekt orangeröda.

De enkla, vita blommorna är brett skålformade, cirka 2,5 cm i diameter och sitter i flock. Knopparna slår ut i början till mitten av maj. En del individer blommar på bar kvist, andra samtidigt som eller efter lövsprickningen. De små frukterna, körsbären, mognar i juli och kan vara allt från blekt gula till röda eller nästan svarta. Variationen är också stor när det gäller mängden fruktkött och bärens smak och storlek. Vanligen är bären söta och storleken 1-2 cm i diameter.

Träd med ursprung i de båda E-märkta frökällorna bildar medelstora till stora träd, 15-20 m höga och 10-15 m breda. I ungdomen växer de smalt upprätt men får senare bredare kronor. De kännetecknas av snabb tillväxt och bra härdighet, zon 1-4(5). Benägenheten för gummiflöde är liten.

Växtplats

Fågelbär utvecklas bäst i ljusa lägen - sol till halvskugga. Jorden bör vara djup, varm, väl-dränerad och näringsrik. Arten föredrar jordar med högt pH-värde. Fågelbär är känslig för dåligt dränerade jordar, styva eller grunda jordar och för djup plantering. Arten skjuter rotskott.

Prunus avium E är ett starkt träd som tål vind och snöbelastning. Bären kladdar ner plattytter och drar till sig flockar av kajor.

Vid plantering av träd är det vanligt att alltför liten omsorg ägnas rotsystemens behov av utrymme. Olika miljöer är i det här avseendet olika krävande när det gäller lösningar. Tänk därför igenom i varje enskilt fall hur trädets behov av vatten kan tillgodoses.

Användning

Fågelbär har ett brett användningsområde i parker och trädgårdar, som alléträd, i skogsbyn och i stadsmiljöer där utrymme finns. Trädet har i motsats till många andra parkträd en ljus och lätt krona som inte skuggar så mycket.

Förökning

Förökas med frö.

Övrigt

Beskärningsbehovet beror på trädens storlek. Stora träd, från stamomfång 14-16 och uppåt, är uppbyggnadsbeskurna i plantskolan och kräver ingen ytterligare beskärning. Mindre träd kan behöva krongallras och stammas upp till önskad stamhöjd. Fågelbär bör beskäras i juli, augusti eller september. Träden klarar beskärning bra.

Det är viktigt att bevaka att trädet kommer igång på växtplatsen inom två år. I annat fall måste man vidta åtgärder för att sätta igång tillväxten. I första hand handlar det om gödsling och vattning. I andra hand om beskärning. Vid normala förhållanden och efter etablering på växtplatsen är den årliga tillväxten 60-100 cm.

Växtbeskrivning/källa

Tomas Lagerström, SLU/Ultuna

Lagerström, Tomas: Växter för framtiden. Gröna fakta B11/1992. Movium/SLU

Producenter av träd inom E-planta ekonomisk förening.